

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 5 lipca 2016 r.

Pozycja 50

POSTANOWIENIE z dnia 29 czerwca 2016 r. Sygn. akt K 48/14

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Biernat – przewodniczący
Zbigniew Jędrzejewski – I sprawozdawca
Leon Kieres
Julia Przyłębska
Piotr Pszczółkowski
Małgorzata Pyziak-Szafnicka
Stanisław Rymar
Andrzej Rzepliński – II sprawozdawca
Piotr Tuleja
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz
Andrzej Wróbel
Marek Zubik,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 czerwca 2016 r., wniosku grupy senatorów o zbadanie zgodności:

- 1) art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (j.t. Dz.U.2008.164.1027, ze zm.) z art. 2, art. 68 ust. 2 zdanie drugie, art. 87, art. 92 ust. 1 oraz art. 94 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) „Program – Leczenie Niepłodności Metodą Zapłodnienia Pozaustrojowego na lata 2013- 2016” zatwierdzony przez Ministra Zdrowia 23 marca 2013 r. z art. 2, art. 68 ust. 2 zdanie drugie, art. 87 Konstytucji oraz z art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 ustawy powołanej w punkcie 1,

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 71 ust. 3 w związku z 104 ust. 1 pkt 5 ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (j.t. Dz.U.2016.293) umorzyć postępowanie.

UZASADNIENIE

I

1. Grupa senatorów Senatu VIII kadencji (dalej: wnioskodawca) wniosła o zbadanie zgodności z Konstytucją art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 ustawy z 27 sierpnia 2004 r.

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (j.t. Dz.U.2008.164.1027, ze zm.; dalej: uósz). Ponadto wnioskodawca jako przedmiot kontroli wskazał także „Program – Leczenie Niepłodności Metodą Zapłodnienia Pozaustrojowego na lata 2013- 2016” zatwierdzony przez Ministra Zdrowia 23 marca 2013 r. (dalej: Program).

Zakwestionowany art. 48 ust. 1 uósz stanowi podstawę prawną dla opracowywania, wdrażania, realizowania i finansowania programów zdrowotnych, które w dacie zaskarżenia mogły stanowić instrument polityki zdrowotnej NFZ, ministrów oraz jednostek samorządu terytorialnego. Istota zarzutów wnioskodawcy sprowadza się do tezy o naruszeniu przez wskazaną regulację zasady wyłączności ustawowej dotyczącej warunków i zakresu świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Jednocześnie, gdyby Trybunał Konstytucyjny nie podzielił poglądu o niezgodności art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 uósz z zasadą wyłączności ustawowej, wnioskodawca sformułował ewentualny zarzut naruszenia przez tę regulację zasady określoności przepisów prawa, wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji). W jego opinii „na podstawie wykładni literalnej i gramatycznej z zaskarżonych przepisów nie da się wyprowadzić jednoznacznego wyłączenia działań *quasi* prawodawczych z pojęcia [jakim posłużył się ustawodawca, definiując programy zdrowotne] «działań z zakresu opieki zdrowotnej oceniane jako skuteczne, bezpieczne i uzasadnione»”.

Wątpliwości konstytucyjne wnioskodawcy budzi także Program. Jego zdaniem wskazany akt, pomimo że nie należy do konstytucyjnego systemu źródeł prawa, ustanawia normy abstrakcyjne i generalne, na podstawie których są podejmowane władcze rozstrzygnięcia dotyczące jednostek, określające warunki i zakres świadczeń opieki zdrowotnej, jak również standardy ochrony życia człowieka w okresie prenatalnym. Stanowi tym samym „rażący przykład przejścia przez władzę wykonawczą roli konkurencyjnego ośrodka stanowienia prawa”.

2. Minister Zdrowia, w piśmie z 12 lutego 2015 r., wniósł o umorzenie postępowania w zakresie kontroli konstytucyjności art. 48 ust. 1 uósz z powodu utraty mocy obowiązującej przepisu. Niezależnie od powyższego, odniósł się także merytorycznie do zarzutów przedstawionych we wniosku. W jego opinii zakwestionowany art. 48 ust. 1 uósz powinien być interpretowany w związku z art. 15 ust. 2, art. 31a oraz art. 31d tej ustawy. Dopiero norma odtworzona na podstawie powołanych przepisów pokazuje, że zakres programów zdrowotnych i warunki ich realizacji nie są ustalane wyłącznie w programie, ale wynikają z przepisów ustawy.

Odnosząc się do zarzutu niekonstytucyjności Programu, Minister Zdrowia wskazał, że wnioskodawca nie odtworzył i tym samym nie określił norm wypływających z tego aktu, które mogłyby podlegać ocenie przez Trybunał Konstytucyjny. Ponadto podkreślił, że Program nie reguluje w sposób generalny i abstrakcyjny kwestii zakresu i warunków leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego, a jedynie zapewnia dostęp do odpowiedniej procedury. Założenia przyjęte w Programie (na mocy zawartych umów) wiążą jedynie podmioty, które realizują Program i to wyłącznie w zakresie, w jakim wykonują one określone czynności w ramach Programu.

Minister Zdrowia odniósł się także do skutków orzeczenia o niekonstytucyjności art. 48 ust. 1 uósz. Jak wskazał, ewentualne orzeczenie przez Trybunał o niezgodności przepisu, na podstawie którego realizowane są programy zdrowotne przyczyni się do ograniczenia, a w niektórych przypadkach pozbawienia pacjentów dostępu do nowoczesnych metod leczenia, częstokroć ratujących życie. Tym samym może się przyczynić do ograniczenia jednego z chronionych konstytucyjnie praw, tj. prawa do ochrony zdrowia.

3. Marszałek Sejmu, w piśmie z 10 listopada 2015 r., wniósł o umorzenie postępowania w sprawie. Marszałek Sejmu, uwzględniając zasadę związania Trybunału Konstytucyjnego treścią wniosku, uznał, że ze względu na zmianę brzmienia kwestionowanej regulacji uśoz, zdezaktualizowały się zarzuty sformułowane przez wnioskodawcę. Jednocześnie wskazał, że wydanie wyroku nie jest konieczne dla ochrony konstytucyjnych wolności lub praw, gdyż zarzuty wniosku ogniskują się wokół wzorców kontroli, z których nie sposób wywieść praw i wolności.

Marszałek Sejmu nie zgodził się także z twierdzeniem wnioskodawcy o normatywnym charakterze programów zdrowotnych. W jego opinii postanowienia programów nie zawierają norm o charakterze abstrakcyjnym, zakładającym powtarzalność zachowań adresatów. W związku z tym nie jest wymagane, aby miały one formę przewidzianą dla aktów prawa powszechnie obowiązującego.

4. Minister Zdrowia, w piśmie z 21 grudnia 2015 r., zajął stanowisko, że podziela zarzuty wnioskodawców kierowane w odniesieniu do Programu. Analiza rozwiązań zawartych w Programie prowadzi do wniosku, że ustanawia on normy o charakterze generalnym i abstrakcyjnym określające warunki i zakres udzielania świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, jak również standardy ochrony życia człowieka w okresie prenatalnym, zwłaszcza że w momencie jego wydania nie obowiązywały żadne akty prawa powszechnie obowiązującego regulujące warunki stosowania procedury medycznie wspomaganego prokreacji i ochrony zarodków. Kwestionowany Program wykracza przy tym poza regulację art. 48 w związku z art. 5 pkt 30 uśoz w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.1138, ze zm.; dalej: ustawa nowelizująca).

Minister Zdrowia wskazał, że dostrzegając wady Programu podjął 30 listopada 2015 r. decyzję o unieważnieniu „Programu – Leczenie Niepłodności Metodą Zapłodnienia Pozaustrojowego na lata 2016-2019”, będącego kontynuacją Programu zakwestionowanego przez wnioskodawcę. W związku z tym od 1 lipca 2016 r. nie są finansowane świadczenia z zakresu leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego ze środków publicznych, w tym w ramach programu polityki zdrowotnej opracowanego na podstawie art. 48 uśoz. Ponadto ustawodawca zmienił kwestionowany art. 48 ust. 1 uśoz, który od 1 stycznia 2015 r. ma nowe brzmienie.

Z tych względów, w ocenie Ministra Zdrowia, zachodzą przesłanki umorzenia postępowania w niniejszej sprawie.

5. Prokurator Generalny (dalej: PG), w piśmie z 24 lutego 2016 r., zajął stanowisko, że:

1) art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 uśoz, w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie – w dniu 1 stycznia 2015 r. – ustawy nowelizującej, jest zgodny z art. 2, art. 68 ust. 2 zdanie drugie i art. 87 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji;

2) Program w zakresie, w jakim przyznaje prawo do udziału w procedurze zapłodnienia pozaustrojowego oraz określa zasady kwalifikacji do udziału w tej procedurze, jest niezgodny z art. 68 ust. 2 zdanie drugie, art. 87 ust. 1 Konstytucji i z art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 uśoz.

W pozostałej części PG wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.102.643, ze zm.) w związku z art. 134 pkt 3 ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1064, ze zm.) – wobec niedopuszczalności wydania wyroku.

Uzasadniając swoje stanowisko, PG wskazał, że kwestionowane przepisy uósz, mimo że zmienione przez ustawodawcę mogą być stosowane na mocy przepisu przejściowego, a więc mogą być przedmiotem kontroli przez Trybunał.

Zdaniem PG, art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 uósz, w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2015 r., który przyznawał ministrom, jednostkom samorządu terytorialnego oraz Funduszowi prawo opracowywania, wdrażania, realizowania i finansowania programu zdrowotnego nie może być uznany za upoważnienie do wprowadzenia norm powszechnie obowiązujących, w szczególności przez uzupełnienie w ten sposób koszyka świadczeń gwarantowanych. Skonstruowanie tego „koszyka”, jako wykonanie konstytucyjnego nakazu zawartego w art. 68 ust. 2 zdanie drugie Konstytucji, powierzono bowiem ustawodawcy, który ów nakaz zrealizował poprzez stworzenie mechanizmu określonego w art. 15 i art. 31d uósz. To określone w art. 15 uósz zakresy świadczeń opieki zdrowotnej, uszczegółowione w rozporządzeniach ministra właściwego do spraw zdrowia, wydanych na podstawie art. 31d uósz, wyznaczają warunki i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do których otrzymania uprawnieni są świadczeniobiorcy. O ile przedmiot działań określonych dyspozycją art. 48 ust. 1 uósz, w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2015 r., obejmuje również udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, to zaliczenie ich do koszyka świadczeń gwarantowanych nastąpić może tylko w drodze ustawy i wydanych w celu jej wykonania rozporządzeń. Wniosek ten znajduje dodatkowe uzasadnienie w obowiązującym aktualnie brzmieniu art. 48 ust. 1 uósz, który wprowadza pojęciową dystynkcję pomiędzy programem zdrowotnym a programem polityki zdrowotnej. Zaskarżone unormowanie nie jest również sprzeczne z zasadą dostatecznej określoności przepisów prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji, ponieważ możliwa jest jego interpretacja w zgodzie z Konstytucją.

PG uznał za normatywny i podlegający kontroli Trybunału Program w zakresie, w jakim przyznaje prawo do udziału w procedurze zapłodnienia pozaustrojowego oraz określa zasady kwalifikacji do udziału w tej procedurze. O normatywności tych elementów programu przesądza fakt, że stanowią one w istocie poszerzenie koszyka świadczeń gwarantowanych, który jest realizacją konstytucyjnego nakazu ustawowego określenia warunków i zakresu udzielania świadczeń opieki zdrowotnej, jako gwarancji prawa do ochrony zdrowia (art. 68 ust. 2 zdanie drugie Konstytucji). Na taką intencję autora Programu wskazuje określenie celu głównego tego aktu, jakim jest „zapewnienie równego dostępu i możliwości skorzystania z procedury zapłodnienia pozaustrojowego” (Program, s. 3). Przyjęta w Programie metoda regulacji, z pominięciem odpowiedniego uzupełnienia wykazu świadczeń gwarantowanych w zakresie programów zdrowotnych w drodze rozporządzenia, o którym mowa w art. 31d uósz, jest jednak poza konstytucyjnym systemem źródeł prawa powszechnie obowiązującego, a więc jest niezgodna nie tylko z art. 68 ust. 2 zdanie drugie Konstytucji, ale także z art. 87 ust. 1 Konstytucji. Program w omawianym zakresie jest również sprzeczny z art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 uósz, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2015 r., który przyznaje wprawdzie ministrowi właściwemu do spraw zdrowia kompetencję do opracowania, wdrożenia, realizowania i finansowania programu zdrowotnego, jednak nie upoważnia przy tym do uzupełnienia wykazu świadczeń gwarantowanych. W tym zakresie upoważnienie dla ministra właściwego do spraw zdrowia do wydania rozporządzenia w tym przedmiocie wynika z art. 31d uósz. Nieskorzystanie z tego upoważnienia, a jednocześnie wykreowanie prawa do określonego rodzaju świadczenia opieki zdrowotnej w Programie, poza mechanizmem określonym w art. 15 ust. 2 i art. 31d uósz, jest naruszeniem kompetencji przyznanej przez art. 48 ust. 1 w związku z art. 5 pkt 30 uósz.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. W dniu 30 sierpnia 2015 r. weszła w życie ustawa z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (j.t. Dz.U.2016.293; dalej: uTK). Stosownie do art. 69 uTK: „W sprawach wszczętych na podstawie wniosku grupy posłów lub senatorów, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji, zakończenie kadencji Sejmu i Senatu nie wstrzymuje postępowania w Trybunale”. Postępowanie to z dniem zakończenia kadencji Sejmu i Senatu ulega zawieszeniu na 6 miesięcy (art. 70 ust. 1 uTK). Prezes Trybunału w terminie 30 dni od dnia zakończenia kadencji Sejmu i Senatu przekazuje odpowiednio Marszałkowi Sejmu i Marszałkowi Senatu informację o sprawach, o których mowa w art. 69, w odniesieniu do których Trybunał postanowił o zawieszeniu postępowania (art. 70 ust. 3 uTK). Trybunał postanawia o podjęciu zawieszzonego postępowania, jeżeli w terminie, o którym mowa w art. 70 ust. 1 uTK, wniosek grupy posłów lub senatorów uzyska poparcie odpowiednio 50 posłów lub 30 senatorów kolejnej kadencji Sejmu i Senatu (art. 71 ust. 1 uTK). Jednakże: „Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w art. 70 ust. 1, Trybunał zawieszona postępowanie umarza” (art. 70 ust. 3 uTK).

2. W rozpatrywanej sprawie wnioskodawcą była grupa senatorów Senatu VIII kadencji. Kadencja Senatu upłynęła 11 listopada 2015 r. W dniu 12 listopada 2015 r. odbyło się pierwsze posiedzenie Senatu IX kadencji. Znaczy to, że początek terminu, o którym mowa w art. 70 ust. 1 uTK, przypadł na 12 listopada 2015 r. zaś jego koniec na 12 maja 2016 r.

Na podstawie art. 70 ust. 1 uTK Trybunał Konstytucyjny postanowieniem z 8 grudnia 2015 r. zawiesił postępowanie w sprawie na okres 6 miesięcy.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego w piśmie z 10 grudnia 2015 r., zgodnie z art. 70 ust. 3 uTK, przekazał Marszałkowi Senatu informację o zawieszeniu postępowania przed Trybunałem w sprawie K 48/14 i poinformował o możliwości, jaką przewiduje art. 71 ust. 1 uTK.

3. W rozpatrywanej sprawie 6-miesięczny termin zawieszenia postępowania upłynął bezskutecznie 12 maja 2016 r., czego skutkiem jest umorzenie postępowania. (art. 71 ust. 3 uTK).

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

Zdanie odrębne

sędziego TK Zbigniewa Jędrzejewskiego
do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 29 czerwca 2016 r., sygn. akt K 48/14

Na podstawie art. 99 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293; dalej: ustawa o TK), zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia z dnia 29 czerwca 2016 r. o sygn. K 48/14.

1. Uważam, że postanowienie zostało wydane niezgodnie z przepisami ustawy o TK. Trybunał oparł swoje orzeczenie na niewłaściwym reżimie prawnym.

2. W niniejszej sprawie Trybunał przyjął, że tryb postępowania przed Trybunałem reguluje ustawa o TK w kształcie określonym wyrokiem TK z dnia 9 marca 2016 r., sygn. K 47/15. To założenie jest sprzeczne z art. 190 ust. 3 w związku z art. 190 ust. 2 Konstytucji.

3. Zgodnie z art. 190 ust. 2 Konstytucji, orzeczenia Trybunału w sprawach wymienionych w art. 188 Konstytucji podlegają niezwłocznemu ogłoszeniu w organie urzędowym, w którym akt normatywny był ogłoszony. Jeżeli akt nie był ogłoszony, orzeczenie ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Z art. 190 ust. 3 zdanie pierwsze Konstytucji wynika, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego.

Zakładając, że ustawodawca konstytucyjny działał racjonalnie i używał w przepisach prawnych tych samych wyrażeń na określenie tych samych instytucji prawnych nie można różnicować znaczenia pojęć „ogłoszenie” występujących w ust. 2 i 3 art. 190 Konstytucji.

Wynika z tego, że określone w art. 190 ust. 3 Konstytucji sformułowanie, iż orzeczenie TK wchodzi w życie z dniem ogłoszenia należy interpretować zgodnie z art. 190 ust. 2 Konstytucji. Oznacza to, że w art. 190 ust. 3 Konstytucji chodzi o ogłoszenie orzeczenia TK w tym organie urzędowym, w którym będący przedmiotem orzeczenia Trybunału akt normatywny był opublikowany.

4. W wypadku orzeczenia TK z 9 marca 2016 r., mogłoby ono wejść w życie po jego ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw. Od tego momentu wywoływałoby skutki derogacyjne w nim przewidziane, a tym samym doprowadziłoby do zmian w systemie prawa.

Skoro jednak w momencie wydawania postanowienia o sygn. K 48/14, wyrok o sygn. K 47/15 nie został ogłoszony w Dzienniku Ustaw, jego sentencja nie może określać trybu postępowania przed Trybunałem, gdyż orzeczenie to nie weszło w życie.

Z tego względu, orzekając w niniejszej sprawie, Trybunał powinien stosować przepisy ustawy o TK, w brzmieniu wynikającym z tekstu jednolitego ogłoszonego 8 marca 2016 r. oraz odpowiednie przepisy przejściowe ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2217; dalej: ustawa o zmianie ustawy o TK).

5. Z powyższych względów, zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o TK w związku z art. 44 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK, postanowienie wydane w niniejszej sprawie, powinno zapaść w pełnym składzie, to znaczy w składzie co najmniej trzynastu sędziów (art. 44 ust. 3 ustawy o TK).

Zdanie odrębne

sędziego TK Julii Przyłębskiej
do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 29 czerwca 2016 r., sygn. akt K 48/14

Na podstawie art. 99 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293) zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie o sygn. akt K 48/14.

Zdanie odrębne uzasadniam następująco:

1. Skład orzekający w niniejszej sprawie jest niezgodny z przepisami ustawy z dnia 25 czerwca 2015 o Trybunale Konstytucyjnym r. (Dz. U. z 2016 r. poz. 293; dalej: ustawa o TK), zmienionej ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2217; dalej: ustawa o zmianie ustawy o TK).

2. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 9 marca 2016 r. wydane w sprawie o sygn. K 47/15 nie weszło w życie, dlatego tryb postępowania przed Trybunałem nadal reguluje ustawa o TK w kształcie określonym ustawą o zmianie ustawy o TK, która nie utraciła mocy obowiązującej.

3. Art. 190 ust. 3 *in principio* Konstytucji stanowi, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

4. Art. 190 ust. 2 zdanie pierwsze Konstytucji stanowi, że ogłoszenie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego następuje w organie urzędowym, w którym będący przedmiotem orzeczenia akt normatywny był ogłoszony. Dopiero na skutek opisanej w art. 190 ust. 2 Konstytucji publikacji, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie (*vide*: art. 190 ust. 3 *in principio* Konstytucji) i wywołuje skutki derogacyjne w nim przewidziane.

5. Stosownie do treści art. 2 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o TK, w niniejszej sprawie Trybunał powinien orzekać w pełnym składzie sędziów Trybunału, to jest z udziałem co najmniej trzynastu sędziów (art. 2 ust. 1 zdanie drugie ustawy o zmianie ustawy o TK w związku z art. 44 ust. 1 pkt 1 w związku z ust. 3 ustawy o TK w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy o TK).

Zdanie odrębne

sędziego TK Piotra Pszczółkowskiego
do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego
z dnia 29 czerwca 2016 r. w sprawie o sygn. K 48/14

Na podstawie art. 99 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293), zgłaszam zdanie odrębne do postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z 29 czerwca 2016 r. w sprawie o sygn. K 48/14.

Postanowienie zapadło w sprzeczności z przepisami ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293; dalej: ustawa o TK), zmienionej ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2217; dalej: ustawa o zmianie ustawy o TK). Podstawy niestosowania przez Trybunał trybu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, przewidzianego ustawą o TK w brzmieniu nadanym przez ustawę o zmianie ustawy o TK, nie może w mojej ocenie stanowić orzeczenie Trybunału z 9 marca 2016 r.

Z art. 190 ust. 3 Konstytucji wynika, że orzeczenia TK wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z chwilą ogłoszenia – w braku określenia przez TK w wyroku innego terminu – następuje również utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, który był przedmiotem orzeczenia. Przyjęcie przez ustrojodawcę w art. 190 ust. 3 Konstytucji, że orzeczenie TK wchodzi w życie z dniem ogłoszenia nawiązuje do art. 190 ust. 2 Konstytucji i oznacza, że

chodzi o wskazane w art. 190 ust. 2 Konstytucji ogłoszenie orzeczenia TK, wydanego w sprawach wymienionych w art. 188 Konstytucji, w tym samym organie urzędowym, w którym ogłoszony był uprzednio będący przedmiotem orzeczenia Trybunału akt normatywny. Jeżeli akt normatywny nie był uprzednio ogłoszony orzeczenie TK ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Dopiero na skutek takiej opisanej w art. 190 ust. 2 Konstytucji publikacji, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wejdzie w życie i wywoła skutki derogacyjne w nim przewidziane. Skutków derogacyjnych nie wywołuje ogłoszenie orzeczenia TK na sali rozpraw. Wyrok TK w sprawie o sygn. K 47/15 nie zawierał (oprócz orzeczenia w zakresie art. 44 ust. 1 ustawy o TK, który utraci moc obowiązującą po upływie 9 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku) określenia innego niż data ogłoszenia orzeczenia w Dzienniku Ustaw terminu utraty mocy obowiązującej ustawy o zmianie ustawy o TK. Orzeczenie TK z 9 marca 2016 r. nie zostało do dnia wydania postanowienia opublikowane. Zgodnie z art. 190 ust. 2 i 3 Konstytucji nie weszło zatem w życie i nie wywołało skutku w postaci utraty mocy obowiązującej ustawy o zmianie ustawy o TK, która nadal obowiązuje i powinna być stosowana.

Stosownie do zapisu art. 2 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o TK, w sprawie o sygn. K 48/14 pełny skład Trybunału powinien orzekać z udziałem co najmniej trzynastu sędziów Trybunału (art. 2 ust. 1 zdanie drugie ustawy o zmianie ustawy o TK w związku z art. 44 ust. 3 ustawy o TK w brzmieniu nadanym ustawą o zmianie ustawy o TK). W takim składzie Trybunału powinno zapaść postanowienie z 29 czerwca 2016 r.